

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОФІС РЕФОРМ
ПРИ МІНРЕГІОНІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВО - БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

2019 РІК

За підтримки Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою»

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БУДІВНИЦТВА
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

SKLInternational
ASSOCIATION OF THE UKRAINIAN ASSOCIATION OF LOCAL AUTHORITIES AND REGIONS

За підтримки Шведсько-українського
проєкту «Підтримка децентралізації
в Україні»

СУТНІСТЬ І ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

До однієї з важливих управлінських функцій належить функція контролю. Ефективність роботи органів виконавчої влади і місцевого самоврядування значною мірою залежить від належної організації контролю за виконанням законів, рішень, розпоряджень та інших документів. Систематичний контроль є необхідною умовою виявлення та усунення недоліків у діяльності об'єктів управління та причин, що їх породжують.

Контроль можна визначити, як процес, що повинен забезпечити відповідність функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети.

Сутність контролю полягає у здійсненні цілеспрямованого впливу на об'єкти управління, який передбачає систематичний нагляд, спостереження за їх діяльністю для виявлення відхилень від встановлених норм, правил, вимог чи завдань у процесі їх виконання.

Серед видів контролю одне з провідних місць належить **фінансовому контролю**, який уособлює собою комплексну і цілеспрямовану фінансово-правову діяльність органів фінансового контролю щодо встановлення фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті з питань, які стосуються його фінансово-господарської діяльності. Фінансовий контроль передбачає перевірку господарських і фінансових операцій щодо їх достовірності, законності, доцільності і ефективності. Він спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів з метою ефективного соціально-економічного розвитку усіх суб'єктів фінансових правовідносин.

Одним із різновидів фінансового контролю є **бюджетний контроль**, що здійснюється в бюджетному процесі та направлений на встановлення законності, достовірності, економічної ефективності діяльності учасників бюджетного процесу. За своєю сутністю бюджетний контроль являє собою систему заходів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, спрямованих на забезпечення законності дій учасників бюджетного процесу під час складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджетів і звітування про їх виконання з використанням специфічних форм і методів їх організації.

Головною метою бюджетного контролю є забезпечення законності бюджетної діяльності, тобто контроль за дотриманням бюджетного законодавства всіма учасниками бюджетних відносин.

Об'єктом бюджетного контролю є відповідні бюджети (державний, місцеві) та бюджетна діяльність учасників бюджетних правовідносин.

Суб'єктами бюджетного контролю є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації державної та комунальної форми власності, їх посадові особи.

Завданнями бюджетного контролю є:

1. оцінка управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту);
2. забезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності;
3. досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
4. проведення аналізу й оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів;
5. запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності;
6. обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету.

ВИДИ І ФОРМИ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

Зміст і завдання бюджетного контролю залежать від часу проведення контрольних дій, тобто від його віддаленості від моменту здійснення фінансових операцій. За цим критерієм **контроль підрозділяють на попередній, поточний і наступний**.

Попередній бюджетний контроль проводиться на стадіях складання і розгляду проекту бюджету та кошторисів бюджетних установ. Прийняття управлінських рішень щодо бюджету має базуватись на глибокому аналізі та варіантних прорахунках очікуваних макроекономічних показників і фінансових результатів суб'єктів господарювання. Експертна оцінка фінансової ефективності управлінських рішень дає можливість вибрати найоптимальніший варіант використання державних фінансових ресурсів, виявити резерви їх зростання, не допускати надмірностей і зловживань у витрачанні бюджетних коштів. Попередній контроль посідає провідне місце у бюджетному менеджменті. Якість бюджетного процесу визначається якістю затвердженого бюджету.

Поточний бюджетний контроль полягає у контролі за проведенням (здійсненням) відповідних операцій у процесі виконання бюджету. Метою цього контролю є сприяння виконанню прийнятого бюджету, тобто забезпеченню відповідності між надходженням доходів і фінансуванням видатків у бюджетному розписі. Також поточний контроль повинен забезпечувати ефективність та обґрунтованість виконання бюджету, цільове і раціональне використання бюджетних коштів.

Наступний (ретроспективний) бюджетний контроль проводиться після здійснення фінансових операцій. У бюджетному процесі він проявляється у перевірці виконання бюджету, фактичного використання бюджетних асигнувань, визначення ефективності та результативності виконання бюджетних програм. Метою наступного контролю є виявлення чинників, що негативно впливають на формування та використання бюджетних коштів, розробка пропозицій та прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

В основу класифікації форм бюджетного контролю покладено способи його здійснення. **Форми бюджетного контролю** – це способи конкретного вираження та організації контрольних дій

на кожному етапі бюджетного процесу, спрямовані на виконання функцій контролю в процесі формування, розподілу і використання бюджетних коштів.

До форм бюджетного контролю належать: експертиза, перевірка, ревізія, аудит, моніторинг.

Експертиза – це дослідження певного питання, яке потребує спеціальних знань, з метою формулювання об'єктивного висновку стосовно поточного стану відповідного явища (об'єкта), а також його ймовірних станів у майбутньому.

Перевірка – це докладне вивчення окремих питань складання і виконання бюджету, реалізації бюджетних програм, ефективності управління коштами бюджету.

Ревізія – це система контрольних дій, спрямованих на всебічну перевірку діяльності учасників бюджетного процесу з метою встановлення законності операцій з мобілізації, розподілу або використання бюджетних коштів, виявлення винних у бюджетних правопорушеннях посадових і матеріально відповідальних осіб і спричинених порушеннями фінансових втрат. Фактично ревізія складається з комплексу взаємопов'язаних перевірок питань фінансово-господарської діяльності підконтрольних суб'єктів, спрямованих на виявлення обґрунтованості, доцільності та економічної ефективності бюджетних витрат. Ревізія є формою суто фіскального контролю, і її основним завданням є виявлення фінансових порушень і зловживань, установлення винних у цьому осіб та притягнення їх до відповідальності.

Залежно від об'єкта і обсягів досліджуваних матеріалів ревізії поділяються на повні, часткові, тематичні, комплексні, наскрізні.

Повні ревізії передбачають контроль усієї діяльності.

Часткові (неповні) ревізії передбачають здійснення перевірки окремих елементів бюджетного процесу або окремих операцій з виконання бюджету і використання бюджетних коштів.

Тематичні ревізії проводяться з метою перевірки певної сукупності суб'єктів з конкретних питань.

Комплексні ревізії передбачають всебічне вивчення питань, які характеризують усі сторони бюджетного процесу чи діяльності окремого його суб'єкта.

Наскрізні ревізії охоплюють усі напрями та елементи бюджетної роботи та всіх суб'єктів бюджетного процесу певного бюджету.

Залежно від повноти охоплення даних розрізняють ревізії суцільні і вибіркові.

Суцільні ревізії передбачають перевірку бюджетного процесу шляхом вивчення й аналізу всіх бухгалтерських документів і облікових записів за певний період.

При **вибіркових ревізіях** перевіряються окремі бухгалтерські документи за певний проміжок часу.

Аудит – форма контролю процедури прийняття і якості виконання управлінських рішень суб'єктами бюджетного процесу з погляду економічності та ефективності використання бюджетних коштів. Основним завданням аудиту є оцінка рівня віддачі використаних бюджетних коштів і аналіз причин, які зумовили невиконання (недосягнення) визначених завдань (цілей), а також розроблення рекомендацій щодо підвищення ефективності управління та використання бюджетних коштів. Аудит слід вважати способом превентивного впливу на здійснення бюджетних правопорушень та зловживань.

Моніторинг – це система постійного спостереження (нагляду) органів, уповноважених на здійснення бюджетного контролю, за дотриманням норм бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу на всіх його стадіях. Основним завданням бюджетного моніторингу є виявлення ознак, що можуть свідчити про можливі бюджетні правопорушення, шляхом аналізу офіційної й оперативної звітності, іншої постійної чи періодичної інформації про функціонування підконтрольного об'єкта. Характерною особливістю моніторингу є те, що він на відміну від інших видів контролю не є разовим заходом, а здійснюється постійно або впродовж певного тривалого проміжку часу.

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ

Правові та організаційні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні визначаються **Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»**.

Державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю (Державною аудиторською службою України) через проведення державного **фінансового аудиту, інспектування, перевірки закупівель та моніторингу закупівлі**.

Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб.

Контроль за **дотриманням законодавства у сфері закупівель** здійснюється шляхом проведення моніторингу закупівлі у порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі», проведення перевірки закупівель, а також під час державного фінансового аудиту та інспектування.

До основних функцій органу державного фінансового контролю (Державної аудиторської служби) належить здійснення державного фінансового контролю та контролю за:

- виконанням функцій з управління об'єктами державної власності;
- цільовим та ефективним використанням коштів державного і місцевих бюджетів;
- цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії;
- достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників;
- відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);

- веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;
- станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів;
- усуненням виявлених недоліків і порушень.

КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками відповідно до Бюджетного кодексу та іншого законодавства, а також забезпечує:

- оцінку управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту);
- правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності;
- досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів;
- запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності;
- обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету.

Питання **бюджетного контролю** регламентуються положеннями Бюджетного кодексу, зокрема Главою 17, у якій визначено органи контролю та перелік їх повноважень, а також іншими законодавчими та нормативно-правовими актами.

ПОВНОВАЖЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

До повноважень Рахункової палати належить здійснення контролю за надходженням та використанням коштів Державного бюджету України, у тому числі за утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу, ефективністю управління коштами державного бюджету, використанням коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, що надаються з державного бюджету, а також за надходженням закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки та за використанням коштів місцевих бюджетів у частині видатків, які визначаються функціями держави і передані на виконання місцевому самоврядуванню.

ПОВНОВАЖЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- **Міністерство фінансів України** здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу як щодо державного бюджету, так і місцевих бюджетів;
- **Місцеві фінансові органи** здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів.

ПОВНОВАЖЕННЯ КАЗНАЧЕЙСТВА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

До повноважень Казначейства України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за:

- веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності
- бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету;
- відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету;
- відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);
- відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням.

Казначейство України в межах своїх повноважень забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом оцінки їх діяльності.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ КАЗНАЧЕЙСТВА УКРАЇНИ

Органи Казначейства України несуть відповідальність за:

- невиконання вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів;
- несвоєчасність подання звітності про виконання бюджетів;
- здійснення витрат з перевищенням показників, затверджених розписом бюджету;
- порушення в процесі контролю за бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету та здійсненні платежів за бюджетними зобов'язаннями розпорядників бюджетних коштів відповідно до бюджетних асигнувань;
- недотримання порядку казначейського обслуговування державного і місцевих бюджетів.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ (ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА) З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

До повноважень органів державного фінансового контролю з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за:

- цільовим, ефективним та результативним використанням коштів державного бюджету та місцевих бюджетів (включаючи проведення державного фінансового аудита);
- цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії;
- достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників;
- відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми;
- відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів довгострокових зобов'язань за енергосервісом затвердженим в установленому порядку умовам закупівлі енергосервісу;
- веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;
- станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудита у розпорядників бюджетних коштів.

ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ РАД З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

До повноважень місцевих рад з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю:

- за виконанням рішення про місцевий бюджет;
- інші повноваження, передбачені рішенням про місцевий бюджет.

ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ТА ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ ВІДПОВІДНИХ МІСЦЕВИХ РАД З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Місцевими державними адміністраціями та виконавчими органами відповідних місцевих рад здійснюється контроль за відповідністю бюджетному законодавству показників затверджених бюджетів, розпису бюджету, кошторисів бюджетних установ та інших документів, які використовуються у бюджетному процесі, а саме:

- обласними державними адміністраціями – щодо районних та міських (міст обласного значення) бюджетів і бюджетів об'єднаних територіальних громад;

- районними державними адміністраціями – щодо міських (міст районного значення), селищних, сільських бюджетів;
- виконавчими органами міських рад – щодо бюджетів районів у містах, сіл, селищ чи міст районного значення, що входять до складу цих міст.

КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЧАСТИНІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

У разі порушення вимог Бюджетного кодексу та закону про Державний бюджет України щодо складання відповідного бюджету в частині міжбюджетних трансфертів Кабінету Міністрів України надається право протягом місяця з дня набрання чинності рішенням про обласний бюджет, бюджет міст Києва звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

У разі порушення вимог щодо складання бюджету згідно із Бюджетним кодексом та законом про Державний бюджет України в частині міжбюджетних трансфертів голові обласної державної адміністрації надається право протягом місяця з дня набрання чинності рішенням про районний, міський (міста обласного значення) та бюджети об'єднаних територіальних громад звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

У разі порушення вимог щодо складання бюджету згідно з Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України чи рішенням районної, міської (міста обласного значення) ради про бюджет в частині міжбюджетних трансфертів голові районної державної адміністрації надається право протягом місяця з дня набрання чинності рішенням про міський (міст районного значення), сільський, селищний та районний у місті бюджети звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

ЗАХОДИ ВПЛИВУ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

За порушення бюджетного законодавства до учасників бюджетного процесу можуть застосовуватися такі заходи впливу:

- попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства (застосовується в усіх випадках виявлення порушень бюджетного законодавства). Виявлені порушення бюджетного законодавства мають бути усунені в строк до 30 календарних днів;
- зупинення операцій з бюджетними коштами – полягає у зупиненні будь-яких операцій із здійснення платежів з рахунку порушника бюджетного законодавства. Зупинення операцій з бюджетними коштами можливе на строк до 30 днів у межах поточного бюджетного періоду. Механізм зупинення операцій з бюджетними коштами визначається постановою Кабінетом Міністрів України від 19.01.2011 № 21 «Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами»;
- призупинення бюджетних асигнувань – передбачає припинення повноважень на взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк від одного до трьох місяців у межах

- поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету (кошторису). Порядок призупинення бюджетних асигнувань регламентується наказом Міністерства фінансів України від 15.05.2002 № 319 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 31.05.2002 за № 467/6755) «Про затвердження Порядку призупинення бюджетних асигнувань»;
- зменшення бюджетних асигнувань – передбачає позбавлення повноважень на взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк до завершення поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету (кошторису) та у разі необхідності з подальшим внесенням змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет). Механізм зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів у разі вчинення ними порушень бюджетного законодавства регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 255 «Про затвердження Порядку зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів»;
- повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету – застосовується у разі нецільового використання коштів субвенцій та коштів, наданих одержувачам бюджетних коштів;
- зупинення дії рішення про місцевий бюджет – застосовується при прийнятті рішення про місцевий бюджет з порушенням вимог Бюджетного кодексу чи закону про Державний бюджет України (в тому числі щодо складання бюджету в частині міжбюджетних трансфертів);
- безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів – застосовується за умови здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до Бюджетного кодексу мають проводитися з іншого бюджету. Безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів передбачає стягнення органами Казначейства України коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету, в тому числі і за рахунок зменшення обсягу трансфертів (базової дотації) місцевим бюджетам на відповідну суму. Порядок безспірного вилучення коштів з місцевих бюджетів, витрачених на здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які мають проводитися з іншого бюджету затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.03.2003 № 386.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

ВИДИ ПОРУШЕНЬ	САНКЦІЇ
<ul style="list-style-type: none"> ● Включення недостовірних даних до бюджетних запитів; ● порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання; ● визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників; ● зарахування доходів бюджету на будь-які рахунки, крім єдиного казначейського рахунка ● зарахування доходів бюджету до іншого, ніж визначено Бюджетним кодексом чи законом про Державний бюджет України, бюджету; ● розміщення тимчасово вільних коштів бюджету з порушенням вимог цього Кодексу; ● створення позабюджетних фондів, порушення вимог Бюджетного кодексу щодо відкриття позабюджетних рахунків для розміщення бюджетних коштів; ● порушення порядку або термінів подання, розгляду і затвердження кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету, затвердження у кошторисах показників, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями; ● порушення вимог Бюджетного кодексу щодо затвердження головними розпорядниками бюджетних коштів порядків використання бюджетних коштів; порушення порядку або термінів подання і затвердження паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі); ● порушення встановлених термінів доведення документів про обсяги бюджетних асигнувань до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня або одержувачів бюджетних коштів; ● порушення порядку та термінів відкриття (закриття) рахунків в органах Казначейства України; ● взяття зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним Кодексом чи законом про Державний бюджет України; ● порушення порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань, включаючи необґрунтовану відмову в реєстрації або несвоєчасну реєстрацію бюджетних зобов'язань; ● порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати; ● здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації бюджетних зобов'язань, за відсутності підтверджених документів чи при включенні до платіжних документів недостовірної інформації, а також безпідставна відмова у проведенні платежу органами Казначейства України; ● нецільове використання бюджетних коштів;	<p>Зупинення операцій з бюджетними коштами, тобто зупинення будь-яких операцій із здійснення платежів з рахунків розпорядників та/або одержувачів на строк до 30 днів у межах поточного бюджетного періоду (за винятком сплати податків, зборів і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також здійснення захищених видатків).</p> <p>Регламентується постановою КМУ від 19.01.2011 № 21</p>

ВИДИ ПОРУШЕНЬ	САНКЦІЇ
<ul style="list-style-type: none"> ● порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні витрат місцевого бюджету у разі несвоєчасного прийняття рішення про місцевий бюджет; ● надання кредитів з бюджету чи повернення кредитів до бюджету з порушенням вимог Бюджетного кодексу та/або встановлених умов кредитування бюджету; ● здійснення бюджетними установами запозичень у будь-якій формі або надання бюджетними установами юридичним чи фізичним особам кредитів з бюджету всупереч Бюджетному кодексу; ● здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до Бюджетного кодексу мають проводитися з іншого бюджету; ● здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням; ● включення недостовірних даних до звітів про виконання місцевого бюджету, річного звіту про виконання рішення про місцевий бюджет, а також порушення порядку та термінів подання таких звітів; ● порушення встановлених вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів; ● порушення встановлених порядку або термінів подання фінансової і бюджетної звітності бюджетних установ, а також подання такої звітності у неповному обсязі; ● невідповідність даних, наведених у фінансовій і бюджетній звітності бюджетних установ, даним бухгалтерського обліку; ● включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), а також порушення порядку та термінів подання таких звітів; ● здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України. 	
<ul style="list-style-type: none"> ● Взяття зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним кодексом чи законом про Державний бюджет України; ● порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати; ● здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації бюджетних зобов'язань, за відсутності підтвердних документів чи при включенні до платіжних документів недостовірної інформації, а також безпідставна відмова у проведенні платежу органами Казначейства України; ● нецільове використання бюджетних коштів; ● порушення вимог Бюджетного кодексу при здійсненні 	<p>Призупинення бюджетних асигнувань (припинення повноважень на взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк від одного до трьох місяців у межах поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету шляхом перенесення бюджетних асигнувань на наступні періоди. Бюджетні асигнування призупиняються на термін від одного місяця до трьох у межах поточного бюджетного періоду в обсязі, що дорівнює 50 відсоткам асигнувань, затверджених у плані асигнувань розпорядника</p>

ВИДИ ПОРУШЕНЬ	САНКЦІЇ
<ul style="list-style-type: none"> ● витрат місцевого бюджету у разі несвоєчасного прийняття рішення про місцевий бюджет; ● надання кредитів з бюджету чи повернення кредитів до бюджету з порушенням вимог Бюджетного кодексу та/або встановлених умов кредитування бюджету; ● здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до Бюджетного кодексу мають проводитися з іншого бюджету; ● здійснення видатків бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України; ● здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України. 	<p>бюджетних коштів за скороченою економічною класифікацією видатків бюджету та класифікацією кредитування бюджету на цей період, за винятком асигнувань, передбачених за захищеними видатками)</p> <p>Регламентується наказом Мінфіну від 15.05.2002 № 319 (zareestrovano в Мінюсті 31.05.2002 за № 467/6755)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Нецільове використання бюджетних коштів розпорядниками бюджетних коштів (на суму такого використання); ● здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України; ● здійснення видатків на утримання бюджетної установи одночасно з різних бюджетів всупереч Бюджетному кодексу чи закону про Державний бюджет України. 	<p>Зменшення бюджетних асигнувань (позбавлення повноважень на взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк до завершення поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету (кошторису) та у разі необхідності з подальшим внесенням змін до рішення про місцевий бюджет)</p> <p>Регламентується постановою КМУ від 17.03.2011 № 255</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Нецільове використання бюджетних коштів (щодо субвенцій та коштів, наданих одержувачам бюджетних коштів). 	<p>Повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету</p> <p>Регламентується постановою КМУ від 22.12.2010 № 1163</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Прийняття рішення про місцевий бюджет з порушенням вимог Бюджетного кодексу чи закону про Державний бюджет України (в тому числі щодо складання бюджету в частині міжбюджетних трансфертів). 	<p>Зупинення дії рішення про місцевий бюджет (у порядку, визначеному статтею 122 Бюджетного кодексу)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які відповідно до Бюджетного кодексу мають проводитися з іншого бюджету. 	<p>Безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів (стягнення органами Казначейства України коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету, в тому числі і за рахунок зменшення обсягу трансфертів (базової дотації) місцевим бюджетам на відповідну суму)</p> <p>Регламентується постановою КМУ від 26.03.2003 № 386</p>

Дані узагальнено на підставі статей 116 та 117 Бюджетного кодексу України.

ПЕРЕЛІК ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ СТОСОВНО ФІНАНСОВОГО ТА БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

1. Бюджетний кодекс України
2. Господарський кодекс України
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення
4. Закону України «Про Рахункову палату»
5. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»
6. Постанова КМУ від 03.02.2016 № 43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» (зі змінами)
7. Постанова КМУ від 12.05.2007 № 698 «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів» (зі змінами)
8. Постанова КМУ від 12.09.2018 № 740 «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту інвестиційних проектів»
9. Постанова КМУ від 29.08.2018 № 692 «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту державних (регіональних) цільових програм»
10. Постанова КМУ від 08.08.2001 № 955 «Про затвердження Порядку планування заходів державного фінансового контролю Державною аудиторською службою та її міжрегіональними територіальними органами» (зі змінами)
11. Постанова КМУ від 20.04.2006 № 550 «Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами» (зі змінами)
12. Постанова КМУ від 25.03.2006 № 361 «Питання проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту» (зі змінами)
13. Постанова КМУ від 10.08.2004 № 1017 «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм» (зі змінами)
14. Постанова КМУ від 23.10.2013 № 805 «Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю»
15. Постанова КМУ від 26.07.2006 № 1028 «Про затвердження Порядку опечатування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами кас, касових приміщень, складів та архівів» (зі змінами)
16. Постанова КМУ від 19.01.2011 № 21 «Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними

коштами» (зі змінами)

17. Постанова КМУ від 17.03.2011 № 255 «Про затвердження Порядку зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів»

18. Постанова КМУ від 22.12.2010 № 1163 «Про затвердження Порядку повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання»

19. Постанова КМУ від 26.03.2003 № 386 «Про Порядок безспірного вилучення коштів з місцевих бюджетів, витрачених на здійснення видатків, кредитування місцевого бюджету, які мають проводитися з іншого бюджету» (зі змінами)

20. Постанова КМУ від 01.08.2013 № 631 «Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» (зі змінами)

21. Наказ Міністерства фінансів України від 15.05.2002 № 319 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 31.05.2002 за № 467/6755) «Про затвердження Порядку призупинення бюджетних асигнувань» (зі змінами)

Матеріали підготовлено експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International):

- Яніною Казюк, координатором з фінансової децентралізації, доктором наук з державного управління
- Віктором Венцелем, експертом з фінансового моніторингу, кандидатом економічних наук
- Ігорем Герасимчуком, експертом з фінансового моніторингу

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою» та Шведсько-українського проекту "Підтримка децентралізації в Україні", уряду України, Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.